

نقش واسطه ای نگرش به خواندن در رابطه راهبردهای شناختی، راهبردهای فراشناختی خواندن،

نگرش به خواندن والدین با انگیزش خواندن دانش آموزان دارای مشکلات خواندن

The mediating role of attitudes to reading in relation to cognitive strategies, metacognitive reading strategies, parents' attitudes to reading with reading motivation students with reading difficulties

Hamideh Adavi

PhD of Educational Psychology, Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities Lorestan University, Lorestan, Iran.

Ezatollah Ghadampour *

Professor, Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Lorestan University, Lorestan, Iran.

Ghadampour.e@lu.ac.ir

Mohammad Abasi

Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Lorestan University, Lorestan, Iran.

حمیده ادوای

دکتری روان شناسی تربیتی، گروه روان شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، لرستان، ایران.

عزتاله قدم پور (نویسنده مسئول)

استاد، گروه روان شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، لرستان، ایران.

محمد عباسی

استادیار روان شناسی تربیتی، گروه روان شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، لرستان، ایران.

Abstract

The aim of this study was to investigate the mediating role of attitudes toward reading in relation to cognitive strategies, metacognitive reading strategies, parents' attitudes to reading with reading motivation for students with reading difficulties. The research method was descriptive correlational and in particular structural equation model. For this purpose, the statistical population of the study, which included all students (boy and girl) with reading difficulties, fourth and fifth grades of primary school in Aligudarz who were studying in the academic year 2019-20, which was 300 people as a sample. They responded to Wigfield and Guthrie's (1997) reading motivation questionnaires, learning to read survey (international association for the Evaluation Achievement)(2001), McKenna & Kear's (1990) attitudes to reading, Mokhtari, and Richard's (2002) metacognitive awareness strategies, Pintrich & DeGroot (1990) motivated strategies for learning questionnaire. In data analysis, the Structural equation modeling method was used to check the causal model between the research variables. The results showed that Cognitive strategy is directly related to the level of significance (0.001) and parents' attitude to reading is significantly related to the level of significance (0.01) to the motivation to read. The direct relationship between metacognitive reading strategies and reading motivation was not confirmed (0.35). Cognitive strategies are indirectly related to reading motivation through the attitude of reading (0.009). Metacognitive strategies of reading are indirectly related to reading motivation through the attitude of reading (0.001). Also, parents' attitudes to reading are indirectly related to reading motivation through reading attitudes (0.004). The proposed model has a good fit based on the fit indices. The results of this study can provide valuable information about increasing reading motivation.

Keywords: attitudes to reading, cognitive strategies, metacognitive reading strategies, parental attitudes to reading, reading motivation.

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی نقش واسطه ای نگرش به خواندن در رابطه راهبردهای شناختی، راهبردهای فراشناختی خواندن، نگرش والدین به خواندن با انگیزش خواندن دانش آموزان دارای مشکلات خواندن بود. روش تحقیق، توصیفی از نوع همبستگی و به طور خاص مدل معادلات ساختاری بود. برای این منظور از جامعه آماری پژوهش، که شامل کلیه دانش آموزان (دختر و پسر) پایه های چهارم و پنجم دوره ابتدایی دارای مشکلات خواندن شهر الیگودرز که در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ مشغول به تحصیل بودند، تعداد ۳۰۰ نفر به روش نمونه گیری هدفمند به عنوان نمونه انتخاب شدند و به پرسشنامه های انگیزش خواندن (MRFQ) و یگفیلد و گاتری (۱۹۹۷)، زمینه یابی یادگیری خواندن (LTRS) انجمن بین المللی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی (۲۰۰۱)، نگرش به خواندن (ARQ) مککنا و کی یر (۱۹۹۰)، راهبردهای آگاهی فراشناختی خواندن (MORASQ) مختاری و ریچارد (۲۰۰۲)، راهبردهای خودتنظیمی (MSFLQ) پینتریش و دی گروت (۱۹۹۰) پاسخ دادند. در تحلیل داده ها از روش معادلات ساختاری برای واری مدل علی بین متغیرهای پژوهش استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد که راهبرد شناختی با سطح معنی داری (۰/۰۰۱) و نگرش والدین به خواندن با سطح معنی داری (۰/۰۱) به صورت مستقیم با انگیزش خواندن رابطه دارند. رابطه مستقیم راهبردهای فراشناختی خواندن بر انگیزش خواندن تأیید نشد (۰/۳۵). راهبردهای شناختی به صورت غیرمستقیم و با واسطه نگرش به خواندن با انگیزش خواندن رابطه دارد (۰/۰۰۹). راهبردهای فراشناختی خواندن به صورت غیرمستقیم و با واسطه نگرش به خواندن با انگیزش خواندن رابطه دارند (۰/۰۰۱). همچنین نگرش والدین به خواندن به صورت غیرمستقیم و با واسطه نگرش به خواندن با انگیزش خواندن رابطه دارد (۰/۰۰۴). مدل پیشنهادی بر اساس شاخص های برازش از برازش مطلوبی برخوردار بوده است. نتایج این پژوهش می تواند اطلاعات ارزشمندی را در خصوص افزایش انگیزش خواندن ارائه دهد.

واژه های کلیدی: نگرش به خواندن، راهبردهای شناختی، راهبردهای فراشناختی خواندن، نگرش به خواندن والدین، انگیزش خواندن.

مقدمه

بر اساس تعریف انجمن روان پزشکی آمریکا (ویرایش پنجم) مشکل خواندن به مشکلاتی در کودکان اطلاق می‌گردد که علی‌رغم برخوردار بودن از آموزش‌های مناسب با سطح هوشی شان، در زمینه‌ی مهارت‌های زبانی مثل خواندن روان، نوشتن و هجی کردن ناموفق هستند (انجمن روان‌شناسی آمریکا، ۲۰۱۳). در کنار کودکان نارساخوان گروه دیگری از کودکان نیز وجود دارند که شدت مشکل آن‌ها به حدی نیست که تشخیص نارساخوانی دریافت کنند، اما دشواری آن‌ها در خواندن مانعی در جهت پیشرفت محسوب می‌شود. این گروه کودکان مشکلات خواندن دارند (ترابی، استکی، کوچک‌انتظار و شریفی، ۱۳۹۶). فریلیچ و شچمن^۱ (۲۰۱۰) نشان دادند که بسیاری از دانش‌آموزان دارای ناتوانی‌های یادگیری دارای مشکلات اجتماعی، عاطفی و تحصیلی هستند که اغلب در مدرسه نادیده گرفته می‌شود. بسیاری از افراد با ناتوانی یادگیری از لحاظ انگیزشی مشکلات اساسی دارند. دانش‌آموزان دارای ناتوانی یادگیری به ویژه نارساخوان‌ها از لحاظ انگیزش خواندن دارای مشکلاتی هستند (یحیی‌زاده، کریمی، حسن‌نیاجورشری، ۱۳۹۵). انگیزش خواندن^۲ یکی از مهم‌ترین مواردی است که جزء عوامل خاص در آموزش زبان محسوب می‌شود (حسین‌خانزاده، ۱۳۹۳). دیدگاه علاقه‌مندی کودک در خواندن و درک مطلب که توسط ویگفیلد و گاتری^۳ (۱۹۹۵) ارائه گردیده است، چهارچوب نظری گسترده‌ای برای انگیزش خواندن، فراهم می‌آورد. ویگفیلد و گاتری بیان می‌کنند که علاقه‌مندی در خواندن، شامل درگیر شدن با متن است که با انگیزه و با هدف مشخص صورت می‌گیرد (باربارا و کلادا^۴، ۲۰۲۰). انگیزش خواندن، لذت دانش‌آموزان، خواسته‌هایشان و رفتارهایشان پیرامون خواندن را توصیف می‌کند. دانش‌آموزی که مهارت ندارد امکان اینکه او بتواند بخواند وجود دارد اما اگر انگیزش نداشته باشد نمی‌تواند بخواند. (صادقی، فتحی‌آذر، میرنسب و واحدی، ۱۳۹۷). بر اساس نتایج پژوهش‌ها، دانش‌آموزانی که برای خواندن با انگیزه هستند از نظر مهارت‌های درک مطلب و رسیدن به سطوح بالاتر در خواندن، عملکرد بالاتری دارند (یحیی‌زاده و حسین‌خانزاده، ۱۳۹۴). همچنین پژوهش‌های مختلف نشان می‌دهد که خوانندگان کم‌پیشرفت اغلب به طور فعال در برابر خواندن مقاومت می‌کنند تا اینکه در آن درگیر شوند، به ویژه هنگامی که فعالیت خواندن در مدرسه انجام می‌شود. مقاومت در برابر خواندن حتی برای خوانندگان کتاب‌های مدرسه شایع‌تر است (گاتری، ویگفیلد و کلادا^۵، ۲۰۱۲). به کارگیری راهبردهای شناختی^۶ عاملی برای افزایش انگیزش خواندن است (گریفین، مک‌کوئین، موزر و ون‌وارن^۷، ۲۰۱۳). راهبرد شناختی به هر گونه رفتار، اندیشه یا عملی گفته می‌شود که فرد در ضمن یادگیری از آن استفاده می‌کند (یوسف‌وند و علوی، ۱۳۹۷). نتایج پژوهش محمدی‌درویش‌بقال، حاتمی، اسدزاده و احدی (۱۳۹۲) نشان داد که راهبردهای شناختی و فراشناختی باعث افزایش انگیزش یادگیری دانش‌آموزان شده است.

فراشناخت می‌تواند یادگیری و انگیزش را بهبود بخشد (پاریس و وینوگراد^۸، ۱۹۹۰) و در این راستا راهبردهای فراشناختی خواندن^۹ متغیر دیگری است که با انگیزش خواندن ارتباط دارد. آگاهی فراشناختی راهبردهای خواندن نقش مهمی را در درک خواندن ایفا می‌کند (میتکوویسز، گاس و استینبرگ^{۱۰}، ۲۰۱۴). فراشناخت به دانش درباره‌ی فرایندهای شناختی و چگونگی استفاده از آنها اطلاق می‌شود (ال-ازیمی و ال-جمال^{۱۱}، ۲۰۱۹). یکی از حوزه‌هایی که راهبردهای فراشناختی می‌تواند در آن کاربرد داشته باشد، حوزه خواندن و درک مطلب حاصل از آن است. راهبردهای فراشناختی خواندن، تفکرات دانش‌آموزان را به هنگام خواندن نشان می‌دهد (برزگربرووی، برزگربرووی و ملایی‌بهرامی، ۱۳۹۳). آگاهی داشتن و استفاده از راهبردهای فراشناختی خواندن، رابطه مثبت و مسقیم با درک خواندن و عملکرد خواندن دارد، بنابراین دانش‌آموزانی که از این راهبردها استفاده می‌کنند، عملکرد بهتری خواهند داشت (یوکسل و یوکسل^{۱۲}،

1 Freilich & Shechtman
 2 motivations for reading
 3 Wigfield & Guthrie
 4 Barber & Klada
 5 Guthrie, Wigfield & Klada
 6 cognitive strategies
 7 Griffin, MacKewn, Moser & VanVuren
 8 Paris & Winograd
 9 metacognitive of reading strategies
 10 Mytcowicz, Goss, & Steinberg
 11 Al-Azzemy & Al-Jamal
 12 Yuksel

۲۰۱۲؛ ماگوگو^۱، ۲۰۱۳؛ هانگ نام^۲، ۲۰۱۴؛ ژانگ و سپهو^۳، ۲۰۱۳). پژوهش جوانمرد، هوشمندجا و احمدزاده (۲۰۱۲) نیز بیانگر رابطه معنی دار مثبت بین راهبردهای شناختی و فراشناختی با انگیزش تحصیلی در دانش آموزان بود.

ویژگی های خاص محیط خانوادگی می تواند جوی را به وجود آورد که کودکان را به کاوش و به دست آوردن تجربه در زمینه ی زبان و اشکال مختلف متن تشویق کند. والدین و دیگر افراد خانواده باورها و عقاید خود را درباره خواندن منتقل می کنند و به این ترتیب شیوه ای را ایجاد می کنند که کودکان در معرض متن و تجربه ی آن قرار گیرند (نامداری پیمان، کیامنش و کریمی، ۱۳۸۹)، پس می توان گفت که یکی از عوامل پیش بینی کننده انگیزش خواندن، نگرش به خواندن والدین^۴ است. یافته های متعددی نشان دادند که والدین بر رفتار خواندن فرزندان خود اثر می گذارند و در واقع بین نگرش به خواندن والدین و انگیزش خواندن فرزندان شان رابطه مثبت وجود دارد (پیفاست، اسپچیر و آرتلت^۵، ۲۰۱۶). نگرش به خواندن والدین را می توان به تعریف والدین از خواندن به عنوان یک لذت، نگرش مثبت به خواندن و ارزش بالایی که به سواد خواندن می دهند، تعریف کرد. سطح آموزشی و شغلی والدین، نگرش خواندن آنها، موارد مطالعه ای که آنها در خانه تهیه می کنند و دخالت آنها در فعالیت های خواندن فرزندان و خودشان، عواملی هستند که به طور بالقوه با انگیزش خواندن و موفقیت فرزندان شان مرتبط است (هانگ، لی و ینگ^۶، ۲۰۲۰). همچنین نتایج تحقیقات در مورد منتقل شدن ترجیحات، عادت ها و نگرش های بین نسلی نشان می دهد که والدین از طریق الگوسازی بر نگرش، ترجیحات و عادت های فرزندان خود تأثیر می گذارند (پیفاست، اسپچیر و آرتلت، ۲۰۱۶). انتقال نگرش بین نسلی به دو صورت انجام می شود، یکی از طریق مشاهده کردن و تقلید کردن از الگوی والدین و دیگری، انتقال فرهنگی و آموزشی از والدین به فرزندان است. بنابراین والدین به عنوان الگو، نگرش، عادت ها و رفتارهای خواندن شان احتمالاً در واکنش فرزندان شان به خواندن تأثیر می گذارد (بندورا^۷، ۲۰۱۷؛ مانسینی، مانفردینی و پاسکوا^۸، ۲۰۱۷).

نگرش به خواندن^۹ یکی دیگر از متغیرهای مرتبط با انگیزش خواندن است زیرا احساس لذت از متن نوشتاری، نگرش مثبتی نسبت به خواندن پایه ریزی می کند که در نوآموزان ایجاد انگیزه می کند (نامداری پیمان و همکاران، ۱۳۹۰). نگرش به خواندن به عنوان پیوستاری از نگرش مثبت تا منفی در نظر گرفته می شود (پیفاست، اسپچیر و آرتلت، ۲۰۱۶) و مهم ترین مؤلفه در برنامه درسی خواندن است و افزایش نگرش مثبت به خواندن در کودکان به درگیری مستمر خواندن در سراسر زندگی وابسته است (حسن زاده بارانی کرد، ۱۳۹۶). نگرش به خواندن شامل باورها یا ارزیابی هایی در مورد خواندن و ارزش هایی است که برای خواندن به عنوان ابزاری برای موفقیت آموزشی و شغلی قائل می شویم و همچنین شامل احساسات و عواطف در رابطه با خواندن و در نهایت حاوی نوعی آمادگی برای خواندن می باشد (جیگیگر، چینگ و آرز^{۱۰}، ۲۰۲۲). دانش آموزان با نگرش منفی تعامل کمتری با متون برقرار می کنند و به طور کلی در سطوح پایین تری در مقایسه با همسالان خود قرار می گیرند. نگرش دانش آموزان به خواندن می تواند تحت تأثیر تجربه های تحصیلی شان قرار گیرد. این تجارب می توانند در طول سال های ابتدایی تغییر کنند و برای دانش آموزان دختر و پسر متفاوت باشند (یحیی زاده و حسین خانزاده، ۱۳۹۴). بررسی گذرای پژوهش ها نشان می دهد که نگرش به خواندن، عملکردهای خواندن را هدایت می کند و بر پیشرفت فرد در خواندن تأثیر بسزایی دارد؛ از آنجا که خواندن با درک مطلب ارتباطی مستقیم دارد، می تواند بر پیشرفت کلی فرد در دوران تحصیل او نقش داشته باشد (پیفاست، اسپچیر و آرتلت، ۲۰۱۶).

دانش آموزان دارای ناتوانی های یادگیری دارای مشکلات تحصیلی از جمله انگیزش هستند. بنابراین پرداختن به این متغیر در دانش آموزان ابتدایی دارای ناتوانی یادگیری می تواند نقش مهمی در این زمینه داشته باشد و موجب تشویق پژوهشگران جهت انجام تحقیقات در دانش آموزان دارای ناتوانی یادگیری مخصوصاً در دوره ابتدایی شود. انگیزش تحصیلی (خواندن، نوشتن و ریاضی) پایین یکی از مشکلاتی است که دانش آموزان دارای ناتوانی یادگیری با آن روبرو هستند (آریاپوران، امیری منش، تقوایی و حق طلب، ۱۳۹۳)، بنابراین پژوهش در زمینه انگیزش خواندن می تواند منجر به شناسایی متغیرهای مرتبط با انگیزش خواندن شود، تا از این طریق بتوان برنامه های

1 Magogwe

2 Hong-Nam

3 Zhang & Seepho

4 parental attitudes to reading

5 Pfost, Schiefer & Artelt

6 Huang, Lee & Yeung

7 Bandura

8 Mancini, Monfardini & Pasqua

9 attitudes to reading

10 Jaeger, Chheang & Ares

نقش واسطه ای نگرش به خواندن در رابطه راهبردهای شناختی، راهبردهای فراشناختی خواندن، نگرش به خواندن والدین با انگیزش خواندن دانش‌آموزان دارای مشکلات خواندن
The mediating role of attitudes to reading in relation to cognitive strategies, metacognitive reading strategies, parents' ...

لازم جهت افزایش انگیزش خواندن دانش‌آموزان دارای مشکلات خواندن را فراهم نمود. پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش واسطه‌گری نگرش به خواندن در رابطه راهبردهای شناختی، راهبردهای فراشناختی خواندن، نگرش والدین به خواندن و انگیزش خواندن دانش‌آموزان دارای مشکلات خواندن صورت گرفت.

روش

طرح پژوهش حاضر از نظر، ماهیت بنیادی و از نظر هدف، توصیفی-همبستگی از نوع مدل‌یابی معادلات ساختاری است. جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر پایه‌های چهارم و پنجم دوره ابتدایی دارای مشکلات خواندن شهر الیگودرز که در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ مشغول به تحصیل بودند. برای شناسایی و غربال‌گری دانش‌آموزان دارای مشکلات خواندن، از فهرست نشانگان نارساخوانی^۱ (CFTSOD) (بذرافشان‌مقدم، ۱۳۷۶) استفاده شد. در این فهرست برای تعیین نقطه برش و میانگین آن به این صورت عمل می‌شود: با توجه به اینکه تعداد سؤال‌های این پرسشنامه ۱۵ سؤال و به صورت دوگزینه‌ای بله و خیر می‌باشد، حداقل و حداکثر نمره به ترتیب ۰ و ۱۵ خواهد بود و مطابق راهنمای این فهرست میانگین یا نقطه برش آن ۷/۵ می‌باشد و دانش‌آموزانی که نمره به دست آمده آنها در فهرست نشانگان نارساخوانی بالاتر از این مقدار بود به عنوان دانش‌آموزان دارای مشکلات خواندن شناسایی شدند. برای تعیین حجم نمونه از جامعه آماری مذکور مطابق با نظر استیونس (۲۰۰۹) که توصیه کرده است در پژوهش‌های علوم اجتماعی، برای برخوردار بودن از یک معادله معتبر، برای هر متغیر پیش‌بین حدود ۱۵ الی ۲۰ آزمودنی استفاده گردد، بنابراین در پژوهش حاضر با در نظر گرفتن تعداد ۹ مؤلفه از ۳ متغیر پیش‌بین و ۲ مؤلفه از متغیر میانجی تعداد ۳۰۰ نفر برای برآزش مدل و پاسخگویی به سایر پرسشنامه‌ها به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. ملاک‌های ورود آزمودنی‌های به پژوهش عبارتند از: دانش‌آموز دختر و پسر پایه چهارم و پنجم ابتدایی، کسب حد نصاب نمره ۷/۵ نشانگان نارساخوانی و رضایت آزمودنی‌ها و ملاک خروج پرسشنامه‌های مخدوش بود که آزمودنی‌ها به طور کامل و به درستی به آن پاسخ نداده بودند و یا دانش‌آموزانی بود که برای ادامه مشارکت در پژوهش انصراف خود را اعلام کردند. در این پژوهش برای رعایت ملاحظات اخلاقی به آزمودنی‌ها تعهد داده شد که اطلاعات و پاسخ‌های آن‌ها کاملاً محرمانه باقی می‌ماند و اینکه آزمودنی‌ها می‌توانستند داوطلبانه مشارکت در پژوهش را انتخاب نمایند. تحلیل داده‌ها از طریق معادلات ساختاری و با استفاده از نرم-افزار SPSS و AMOS نسخه ۲۴ صورت گرفت.

ابزار سنجش

چک‌لیست نشانگان نارساخوانی (CFTSOD): فهرست نشانگان نارساخوانی توسط بذرافشان (۱۳۷۶) ساخته شده است. این چک‌لیست یک ابزار غربال‌گری است که در خصوص دانش‌آموزان مشکوک به نارساخوانی مورد استفاده قرار می‌گیرد. این فرم عموماً توسط معلم تکمیل می‌شود و در رابطه با مشکلات رایج در زمینه خواندن سؤالاتی پرسیده می‌شود که معلم باید مشکلات تکرار شده دانش‌آموز در زمینه خواندن را علامت بزند. این ابزار دارای ۱۵ سؤال می‌باشد و به صورت گزینه‌های بله و خیر می‌باشد. یارمحمدیان، قمراتی، شیرزادی و قاسمی (۱۳۹۵) در پژوهش خود پایایی این ابزار را به روش آلفای کرونباخ، ۰/۹۲ گزارش کرده‌اند. همچنین روایی این چک‌لیست را ۵ متخصص شاغل در مراکز ناتوانی‌های یادگیری که در رابطه با شناسایی و درمان نارساخوان‌ها فعالیت داشتند تأیید کردند. در پژوهش حاضر پایایی این مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۸ به دست آمد.

مقیاس انگیزش خواندن^۲ (MRFQ): این مقیاس توسط ویگفیلد و گاتری در سال ۱۹۹۷ ساخته شده است. این مقیاس دارای ۲۰ گویه و هر گویه دارای ۴ گزینه است. در این مقیاس به گزینه هرگز عدد ۱ تعلق می‌گیرد که به معنی انگیزش خواندن پایین و به گزینه همیشه عدد ۴ تعلق می‌گیرد که به معنی انگیزش خواندن بالا است. مقیاس انگیزش خواندن برای دانش‌آموزان سوم تا ششم مناسب است. این مقیاس دارای چهار بعد اهمیت خواندن، کنجکاو بودن، دلایل اجتماعی برای خواندن، درگیر شدن در خواندن می‌باشد. روایی این مقیاس توسط ویگفیلد و گاتری (۱۹۹۹) مورد تأیید قرار گرفت و روایی تشخیصی آن را ۰/۷۰ گزارش کردند، همچنین پایایی این مقیاس را با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۴ محاسبه کردند. پایایی این مقیاس در پژوهش آرائی، رحیمی و زارع (۱۳۹۵) با استفاده

1 Checklist for the symptoms of dyslexia

2 motivations for reading questionnaire

از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۵ به دست آمد و شاخص مناسب تأییدی ۰/۹۰ را گزارش کرده‌اند. پایایی این مقیاس در پژوهش حاضر با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۴ به دست آمد.

پرسشنامه زمینه‌یابی یادگیری خواندن (LTRS): این مقیاس توسط انجمن بین‌المللی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی^۱ طراحی شده است (۲۰۰۱) تا کنون سه بار در سال‌های ۲۰۰۱، ۲۰۰۶ و ۲۰۱۱ در سطح جهانی اجرا شده است و بررسی نگرش، روش‌ها و امکانات اولیای دانش‌آموزان در زمینه خواندن را شامل می‌شود. این پرسشنامه، به والدین یا سرپرست دانش‌آموز شرکت‌کننده در آزمون پرلز داده می‌شود. این پرسشنامه ۲۲ سؤال دارد که طیف اندازه‌گیری این پرسشنامه، ۴ گزینه‌ای از نمره ۴ (خیلی موافق) تا نمره ۱ (خیلی مخالف) متغیر است و نمره حداقل و حداکثری این مقیاس به ترتیب برابر با ۲۲ و ۸۸ است. روایی و خوانا بودن آزمون، از طریق بررسی و تجدیدنظر نویسندگان و متخصصان برنامه درسی کشورهای شرکت‌کننده در آزمون مشخص می‌گردد. پایایی این مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ در پژوهش چپو چانگ (۲۰۰۶) ۰/۸۴ گزارش شده است. در کشور ایران کارشناسان تعلیم و تربیت، روایی صوری و محتوایی پرسشنامه را تأیید نمودند (صادقی، فتحی‌آذر، میرنسب و واحدی، ۱۳۹۷). نجفی‌پازوکی (۱۳۹۲) پایایی این آزمون را با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۷۸ گزارش کرده است. در پژوهش (پژمان، کیامنش و کریمی، ۱۳۸۷) شاخص مناسب تأییدی ۰/۹۸ را گزارش کرده‌اند. پایایی این مقیاس در پژوهش حاضر با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۸ به دست آمد.

مقیاس راهبردهای آگاهی‌فراشناختی خواندن (MORASQ): این مقیاس توسط مختاری و ریچارد (۲۰۰۲) ساخته شده است. این پرسشنامه ۳۰ سؤال دارد، که پاسخگو باید هر گویه را بخواند و سپس میزان انطباق وضعیت فعلی خود را در یک طیف لیکرت پنج درجه‌ای از ۱ (به معنای هرگز یا تقریباً هرگز) تا ۵ (به معنای همیشه یا تقریباً همیشه) مشخص کند. این پرسشنامه آگاهی‌فراشناختی خواندن را در سه مقیاس راهبردهای فراشناختی کلی، راهبردهای حل مسأله و راهبردهای حمایتی می‌سنجد. در پژوهش گیرلی و اوزتارک (۲۰۱۷) نتایج حاصل عوامل به روش مؤلفه‌های اصلی با چرخش واریماکس وجود سه عامل بود که توانسته است ۵۴ درصد از واریانس را تبیین کند. همچنین در پژوهش گیرلی و اوزتارک (۲۰۱۷) پایایی این مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۳ به دست آمد. در پژوهش حسین‌چاری، سماوی و کردستانی (۱۳۸۸) برای بررسی روایی پرسشنامه از تحلیل عاملی به روش مؤلفه‌های اصلی و از چرخش واریماکس استفاده شد. نتایج تحلیل عوامل به روش مؤلفه‌های اصلی با چرخش واریماکس مؤید وجود سه عامل بود که این ۳ عامل توانسته است ۵۹/۲۷ درصد از واریانس کل راهبردهای فراشناختی خواندن را تبیین کند. پایایی پرسشنامه با استفاده از روش اندازه‌گیری آلفای کرونباخ برای هر یک از خرده مقیاس‌های ذکر شده به ترتیب ۰/۶۹، ۰/۶۳ و ۰/۷۷ به دست آمد (حسین‌چاری، سماوی و کردستانی، ۱۳۸۸). پایایی این مقیاس در پژوهش حاضر با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۳ به دست آمد.

مقیاس راهبردهای یادگیری خودتنظیمی (MSLQ): این پرسشنامه توسط پینتریچ و دی‌گروت (۱۹۹۰) ساخته شد و دارای دو مقیاس باورهای انگیزشی (۲۵ ماده) و راهبردهای یادگیری خودتنظیمی (۲۲ ماده) است که جمعاً ۴۷ سؤال دارد. در پژوهش حاضر از قسمت راهبردهای یادگیری پرسشنامه (۲۲ ماده) استفاده شد. این پرسشنامه راهبردهای شناختی را در سه مؤلفه تکرار، بسط و سازمان با ۲۲ سؤال می‌سنجد. تمام ماده‌های این مقیاس ۵ درجه‌ای می‌باشد که از پاسخ کاملاً موافقم (نمره ۴) تا پاسخ کاملاً مخالفم (نمره صفر) تنظیم شده است (جوادی، خامسان و راستگومقدم، ۱۳۹۵). بررسی پینتریچ و دی‌گروت (۱۹۹۰) برای تعیین پایایی و روایی این پرسشنامه نشان داد که توان روایی محتوایی برای دو عامل مقیاس راهبردهای یادگیری خودتنظیمی، یعنی راهبردهای شناختی و خودتنظیمی به ترتیب ۰/۸۳ و ۰/۷۴ بود و پایایی این مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۰ به دست آمد. در پژوهش جوادی و همکاران (۱۳۹۵) آلفای کرونباخ به دست آمده برای راهبردهای یادگیری خودتنظیمی ۰/۶۸ به دست آمد. همچنین در پژوهش البرزی و سلمانی (۱۳۷۸) روایی محتوایی این آزمون ۰/۷۶ به دست آمد. پایایی این مقیاس در پژوهش حاضر با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۴ به دست آمد.

مقیاس نگرش خواندن (ARQ): مقیاس نگرش خواندن در سال ۱۹۹۰ توسط مککنا و کی‌یر ساخته شده است. این مقیاس دارای دو خرده‌مقیاس است که عبارتند از: نگرش به خواندن در خارج از مدرسه و نگرش به خواندن در مدرسه. این مقیاس دارای ۲۰ سؤال و هر

1 learning to read survey

2 international association for the evaluation achievement

3 metacognitive of reading awareness strategies questionnaire

4 motivated strategies for learning questionnaire

5 attitude reading questionnaire

نقش واسطه ای نگرش به خواندن در رابطه راهبردهای شناختی، راهبردهای فراشناختی خواندن، نگرش به خواندن والدین با انگیزش خواندن دانش آموزان دارای مشکلات خواندن
The mediating role of attitudes to reading in relation to cognitive strategies, metacognitive reading strategies, parents' ...

سؤال جمله ساده‌ای در مورد خواندن است که دانش‌آموزان با توجه به تصویرهای ارائه شده در پایین هر سؤال یکی از گزینه‌های خیلی خوشحال، خوشحال، غمگین و خیلی غمگین را علامت می‌زنند. به این ترتیب که به گزینه خیلی خوشحال عدد ۴ و به گزینه خیلی غمگین عدد ۱ اختصاص می‌یابد. در این مقیاس حداکثر و حداقل نمره ممکن برای کل مقیاس به ترتیب ۸۰ و ۲۰ و حداکثر و حداقل نمره ممکن برای هر خرده‌مقیاس به ترتیب ۴۰ و ۱۰ است. پایایی این مقیاس با توجه به آلفای کرونباخ بین ۰/۷۴ تا ۰/۸۹ گزارش شده است و از روایی محتوایی ۰/۷۰ برخوردار است (مککنا و کی‌یر، ۱۹۹۰). اصغری‌نکاح، سعیدی‌رضوانی، آزادفر و باقگلی (۱۳۹۰) در پژوهش خود برای بررسی آن که این ابزار دو حیطه خواندن رسمی و آزاد را می‌سنجد یا خیر، از تحلیل عاملی استفاده کردند. بررسی روایی سازه نشان داد که دو خرده‌مقیاس آزمون نگرش خواندن، قابل تمایز و برجسته‌اند و به طور کلی این ۲ خرده‌مقیاس توانستند ۵۴ درصد از واریانس کل پرسشنامه را تبیین نمایند. برای برآورد پایایی از روش آلفای کرونباخ استفاده شد و ضریب پایایی ۰/۸۱ به دست آمد. پایایی این مقیاس در پژوهش حاضر با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۰ به دست آمد.

یافته‌ها

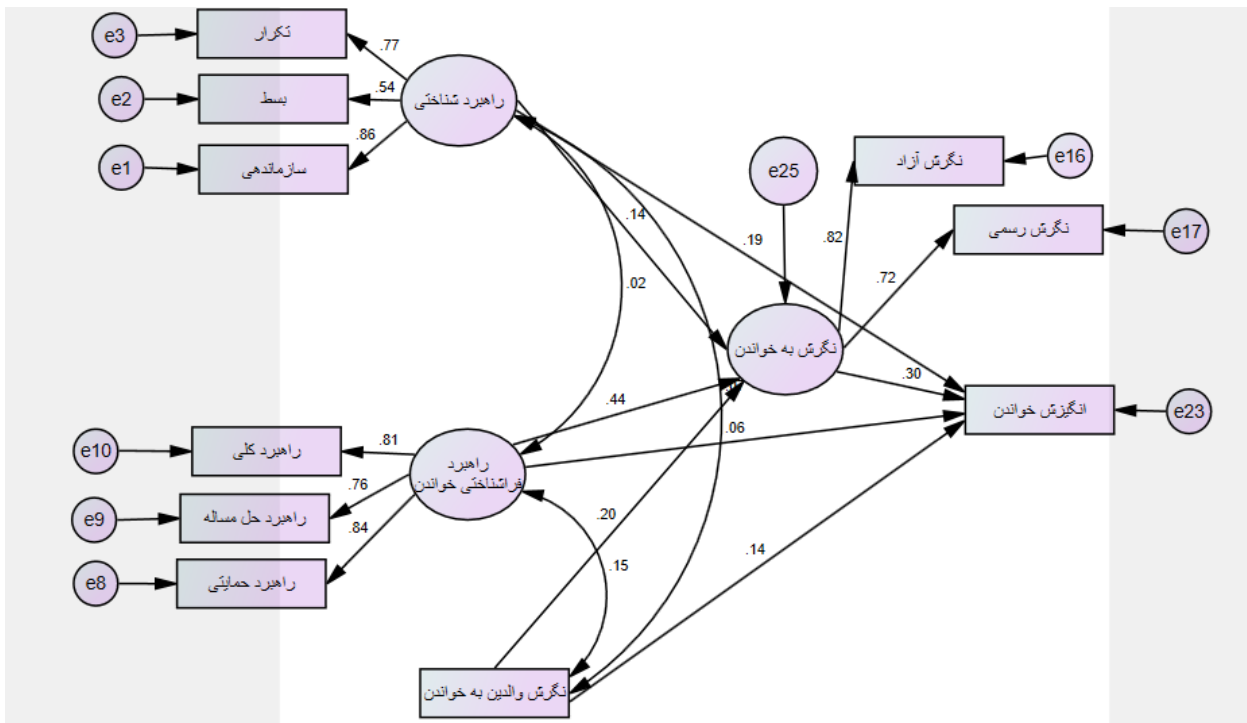
قبل از تحلیل داده‌ها اطلاعات جمعیت‌شناسی شرکت‌کنندگان در پژوهش مورد بررسی قرار گرفت. از نمونه مذکور دانش‌آموزان دارای مشکلات خواندن، تعداد ۱۷۰ دانش‌آموز دختر (۵۷ درصد) و تعداد ۱۳۰ دانش‌آموز پسر (۴۳ درصد) بودند که این دانش‌آموزان به تعداد ۱۶۵ نفر (۵۵ درصد) در پایه چهارم ابتدایی و تعداد ۱۳۵ نفر (۴۵ درصد) در پایه پنجم ابتدایی شهر الیگودرز در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ مشغول به تحصیل بودند.

جدول ۱. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
تکرار	۱								
بسط	۰/۴۰*	۱							
سازمان‌دهی	-۰/۰۲	۰/۱۸*	۱						
راهبردهای حل‌مسأله	-۰/۰۳	۰/۱۰	۰/۲۸*	۱					
راهبردهای حمایتی	-۰/۰۸	۰/۰۳	۰/۲۹*	۰/۶۹*	۱				
راهبردهای فراشناختی کل	-۰/۰۳	۰/۰۵	۰/۳۰*	۰/۶۰*	۰/۶۷*	۱			
نگرش والدین به خواندن	-۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۱۱*	۰/۱۰	۰/۰۹	۰/۱۶*	۱		
نگرش به خواندن	-۰/۰۹	۰/۱۸*	۰/۲۵*	۰/۳۹*	۰/۳۵*	۰/۳۲*	۰/۰۷	۱	
انگیزش خواندن	۰/۲۰*	۰/۱۷*	۰/۰۷	۰/۰۶	۰/۱۳*	۰/۳۷*	۰/۲۴*	-۰/۰۳	۱

$p < 0.01$

پیش از تحلیل داده‌ها، مفروضه نرمال بودن و عدم هم‌خطی بررسی شد که نتایج آن در ادامه بیان می‌شود. برای شاخص‌های کجی و کشیدگی مطابق با نظر چو و بنتلر^۱ (۱۹۹۵) برش $3 \pm$ را برای مقدار چولگی مناسب می‌دانند و برای شاخص کشیدگی نیز به طور کلی مقادیر بیش از $10 \pm$ را در مدل‌یابی معادلات ساختاری مسأله‌آفرین و مقدار بیش از ۵ را مشکل‌آفرین می‌دانند، برای بررسی مفروضه هم‌خطی از آماره‌های عامل تورم واریانس و شاخص تحمل استفاده شد با توجه به اینکه هیچ‌یک از مقادیر مربوط به شاخص تحمل کمتر از ۰/۰۱ و هیچ‌یک از مقادیر مربوط به عامل تورم واریانس بیشتر از ۱۰ نمی‌باشد. برای این اساس می‌توان نسبت به رعایت مفروضه هم‌خطی هم اطمینان حاصل کرد. در گام بعدی، مقدار آزمون دوربین - واتسون متغیرهای پژوهش حاضر (۱/۷۱) محاسبه شد. برای رعایت این پیش‌فرض باید مقدار به‌دست آمده در دامنه بین ۱/۵ تا ۲/۵ باشد که نتیجه به دست آمده حاکی از رعایت این پیش‌فرض بود.

شکل ۱- ضرایب مسیر استاندارد متغیرهای پژوهش در مدل اصلی

با توجه به نتایج ارائه شده در شکل ۱ می‌توان مشاهده کرد که تمام مسیرها به غیر از مسیر مستقیم راهبردهای فراشناختی خواندن بر انگیزش خواندن، معنی‌دار است. در ادامه نتایج جدول ۲ و ۳ اثرات مستقیم و واسطه‌ای متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد و بر اساس آن می‌توان به تایید یا رد اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای پژوهش در انگیزش خواندن پرداخت.

جدول ۲. اثرات مستقیم متغیرهای مستقل و میانجی بر متغیر وابسته

P	T	SE	β	فرضیه های اصلی متغیرها
۰/۰۰۱	۳/۱۸	۰/۱۵	۰/۴۹	راهبردهای شناختی ← انگیزش خواندن
۰/۳۸	۰/۸۶	۰/۰۵۳	۰/۰۵	راهبردهای فراشناختی خواندن ← انگیزش خواندن
۰/۰۱	۲/۴۹	۰/۰۷	۰/۱۹	نگرش والدین به خواندن ← انگیزش خواندن
۰/۰۳	۲/۱۰	۰/۱۷	۰/۳۶	راهبردهای شناختی ← نگرش به خواندن
۰/۰۰۱	۶/۲۸	۰/۰۵۴	۰/۳۴	راهبردهای فراشناختی خواندن ← نگرش به خواندن
۰/۰۰۱	۳/۲۳	۰/۰۸۴	۰/۲۸	نگرش والدین به خواندن ← نگرش به خواندن

مسیرهای مستقیم

با توجه به جدول ۲ در مواردی که آماره T خارج از بازه (-۱/۹۶ و +۱/۹۶) قرار دارد یا سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ است دو متغیر با یکدیگر ارتباط معنی‌دار دارند. همان‌طور که می‌توان مشاهده کرد. مسیر مستقیم متغیر راهبردهای شناختی به انگیزش خواندن معنی‌دار است ($T=۳/۱۸, \beta=۰/۴۹$). مسیر مستقیم متغیر راهبردهای فراشناختی خواندن به انگیزش خواندن غیر معنی‌دار است ($T=۰/۸۶, \beta=۰/۰۵$). مسیر مستقیم متغیر نگرش والدین به خواندن به انگیزش خواندن معنی‌دار است ($T=۲/۴۹, \beta=۰/۱۹$). مسیر مستقیم راهبردهای شناختی به متغیر میانجی نگرش به خواندن معنی‌دار است ($T=۲/۱۰, \beta=۰/۳۶$). مسیر مستقیم متغیر راهبردهای فراشناختی خواندن به متغیر میانجی نگرش به خواندن معنی‌دار است ($T=۶/۲۸, \beta=۰/۳۴$). مسیر مستقیم متغیر نگرش والدین به خواندن به متغیر میانجی نگرش به خواندن معنی‌دار است ($T=۳/۲۳, \beta=۰/۲۸$).

نقش واسطه ای نگرش به خواندن در رابطه راهبردهای شناختی، راهبردهای فراشناختی خواندن، نگرش به خواندن والدین با انگیزش خواندن دانش آموزان دارای مشکلات خواندن
The mediating role of attitudes to reading in relation to cognitive strategies, metacognitive reading strategies, parents' ...

جدول ۳. بررسی روابط غیرمستقیم متغیرهای مدل

P	حد بالا	حد پایین	β	مسیرهای غیرمستقیم
۰/۰۰۹	۰/۱۲	۰/۰۱	۰/۰۴	راهبردهای شناختی ← نگرش به خواندن ← انگیزش خواندن
۰/۰۰۱	۰/۳۳	۰/۰۹	۰/۰۶	راهبردهای فراشناختی خواندن ← نگرش به خواندن ← انگیزش خواندن
۰/۰۰۴	۰/۱۱	۰/۰۱	۰/۰۶	نگرش والدین به خواندن ← نگرش به خواندن ← انگیزش خواندن

برای تعیین اثر غیرمستقیم از آزمون میانجی‌گری بوت‌استرپ استفاده گردید. در این پژوهش سطح اطمینان برای این فاصله اطمینان ۹۵ و تعداد نمونه‌گیری مجدد بوت‌استرپ ۱۰۰۰ است. آزمون بوت‌استرپ به این شکل است که اگر دامنه نمرات حدپایین و حدبالا یک رابطه غیرمستقیم، در دامنه صفر قرار بگیرد، آن مسیر غیرمستقیم معنی‌دار نیست. ولی اگر نمرات حد پایین و حد بالای یک رابطه غیرمستقیم در دامنه صفر قرار نگیرد آن مسیر غیرمستقیم معنی‌دار خواهد بود. همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌کنید، با توجه به اینکه صفر بیرون از این فاصله اطمینان در همه متغیرها با میانجی‌گری نگرش به خواندن قرار می‌گیرد. این نتیجه بیان‌گر این است که نگرش به خواندن به عنوان میانجی در همه روابط بین متغیرهای پیش‌بین و انگیزش خواندن، به خوبی نقش خود را به عنوان میانجی ایفاء کرده‌اند. به منظور بررسی نقش واسطه‌گری نگرش به خواندن در رابطه راهبردهای شناختی، راهبردهای فراشناختی خواندن و نگرش والدین به خواندن با انگیزش خواندن دانش‌آموزان دارای مشکلات خواندن با داده‌های به دست آمده برازش دارد، از شیوه آماری مدل‌یابی معادله ساختاری استفاده شد که نتایج این شیوه آماری در ادامه آورده شده است. بر این اساس، اگر (X^2/df) کوچک‌تر از سه، شاخص CFI , TLI بزرگ‌تر از ۰/۹۰ و شاخص‌های GFI , $AGFI$ بزرگ‌تر از ۰/۹۰، و همچنین شاخص $RMSEA$ کوچک‌تر از ۰/۰۸ باشند، نشان‌دهنده‌ی برازش خوب و مناسب است. نمودار ۲ بارهای استاندارد شده این مدل را نشان می‌دهد. البته لازم به ذکر است مدل اولیه شاخص‌های برازش مطلوبی نداشت در نتیجه اصلاحاتی را در مدل اعمال کرده شاخص‌های برازش به حد مطلوبی رسیدند و مقادیر گزارش شده در واقع شاخص‌های برازش مدل اصلاح شده می‌باشد.

جدول ۴. شاخص‌های برازندگی مدل پیشنهادی

شاخص	مقدار	دامنه قابل قبول
آزمون نیکویی برازش مجذور کای (χ^2)	۸۳/۴۳	$P > ۰/۰۵$
درجه آزادی (df)	۲۷	
ارزش (p) Value	۰/۰۰۱	$P > ۰/۰۵$
نسبت مجذور کای به درجات آزادی (CMIN/df)	۳/۰۹	$CMIN/df < ۲$
شاخص نیکویی برازش (GFI)	۰/۹۵	$GFI > ۰/۹۰$
شاخص استاندارد شده برازش (NFI)	۰/۹۱	$NFI > ۰/۹۰$
شاخص برازش غیرنرم یا شاخص تاکر- لوئیس (TLI)	۰/۹۰	$TLI > ۰/۹۰$
شاخص برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹۴	$CFI > ۰/۹۰$
ریشه میانگین مجذور خطای تقریب (RMSEA)	۰/۰۸	$RMSEA > ۰/۰۸$
احتمال نزدیکی برازندگی (PCLOSE)	۰/۰۰۴	$PCLOSE > ۰/۰۵$

با توجه به شاخص‌های گزارش شده در جدول ۴ و مقایسه آن با دامنه قابل قبول این مقادیر، می‌توان نتیجه گرفت که شاخص‌های برازندگی مدل همگی در حد قابل قبول و پذیرش هستند.

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش واسطه‌ای نگرش به خواندن در رابطه راهبردهای شناختی، راهبردهای فراشناختی خواندن، نگرش والدین به خواندن با انگیزش خواندن دانش‌آموزان دارای مشکلات خواندن انجام شد. نتایج نشان داد که رابطه میان راهبردهای فراشناختی خواندن و انگیزش غیرمعنی‌دار است، که این نتایج با یافته‌های راماداس و زیمرمن^۱ (۲۰۰۸)، رویانتو^۲ (۲۰۱۲)، جوانمرد، هوشمندجا و احمدزاده (۲۰۱۲) همسو نیست. در تبیین این یافته می‌توان گفت طبق گفته‌های کاهرامان و سونگر^۳ (۲۰۱۱) اگر یادگیرندگان به خاطر فهمیدن مطالعه کنند، در کل فرایند یادگیری، تمایل به استفاده از راهبردهای فراشناختی در حدی بالا هستند که باعث افزایش انگیزش یادگیری در آنها می‌شود. بر همین اساس راهبردهای فراشناختی خواندن می‌تواند باعث افزایش انگیزش خواندن یادگیرندگان شود. از سوی دیگر نتایج تحقیقات مختلف حاکی از آن است که دانش‌آموزان با اختلالات یادگیری فاقد انگیزش خواندن می‌باشند که این فقدان انگیزش نتیجه شکست‌های تحصیلی مکرر آن‌ها است و وقتی دانش‌آموز در توانایی ذهنی خود شک کند این فرایند فقدان انگیزش شروع می‌شود. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت دانش‌آموزانی که در استفاده از راهبردهای فراشناختی خواندن در سطح بالایی قرار دارند، مهارت‌های بیشتری هم در خواندن و درک مطالب دیداری و نوشتاری دارند. راهبردهای فراشناختی خواندن در واقع به فرد برای خواندن، برنامه‌ریزی، در صورت لزوم تقسیم‌بندی، همچنین انجام مقدمات لازم از نظر شرایط، آمادگی ذهنی و... کمک می‌کند (باگسی و آنورن^۴، ۲۰۲۰). شکست مکرر در موفقیت تحصیلی یادگیرنده منجر به این می‌شود که او نسبت به مهار سرنوشت تحصیلی خود دچار شک و تردید شود. بنابراین وقتی یادگیرنده نسبت به استفاده از راهبردهای فراشناختی خواندن آگاهی نداشته باشد و از آن استفاده نمی‌کند و به دلیل اینکه به توانایی خود در میزان یادگیری و موفقیت خود اطمینان ندارد، در نتیجه به دست آمدن این یافته دور از انتظار نیست. البته در این ارتباط ذکر این نکته اهمیت دارد که در پژوهش حاضر، همبستگی میان این دو متغیر وجود دارد اما مقدار آن در حدی نیست که این رابطه از لحاظ آماری معنادار باشد.

بخش دیگر یافته‌های پژوهش نشان داد که راهبردهای شناختی رابطه مثبت و معنی‌داری با انگیزش خواندن دارد که با نتایج با یافته‌های حاتمی، اسدزاده و احدی (۱۳۹۲)، رویانتو (۲۰۱۲)، جوانمرد، هوشمندجا و احمدزاده (۲۰۱۲) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت نتایج نشان داده است دانش‌آموزانی که در خواندن ضعیف هستند، از راهبردهای کمتری استفاده می‌کنند، همچنین دانش‌آموزانی که انگیزش بالاتری داشتند از راهبردها بیشتر استفاده می‌کردند (پارک^۵، ۲۰۱۵). دانش‌آموزان با استفاده از راهبردهای شناختی به طور شخصی می‌فهمند چه راهبردی برای یادگیری آنان مؤثرتر می‌باشد و به این صورت، موجب افزایش انگیزش آنان برای یادگیری بعدی می‌شود. همچنین به کارگیری این راهبردها به یادگیرندگان کمک می‌کند که بتوانند به کنترل و نظارت بر آموخته‌هایشان بپردازند و با به کارگیری راهکارهای مناسب بتوانند به هدف‌ها رسیده و به این باور برسند که نتیجه به دست آمده وابسته به عملکرد آن‌ها می‌باشد و در نتیجه انگیزش آنها بیشتر می‌شود. پس می‌توان انتظار داشت که اگر به کارگیری راهبردهای شناختی را به دانش‌آموزان یاد دهیم و آنها به این درک برسند که خودشان در یادگیری دخیل هستند، منجر به ایجاد و حتی افزایش انگیزش در آنها می‌شود. در واقع خوانندگان راهبردی کسانی هستند که در خواندن کارآمد هستند و منابع شناختی را به دقت سامان می‌دهند. حتی شواهد تحقیقاتی دهه‌های اخیر بیانگر این است، یادگیرندگانی که علاوه بر آگاهی از راهبردهای شناختی و فراشناختی آنها را به کار می‌برند، توانایی حفظ و افزایش سطح انگیزش خود برای انجام وظایف تحصیلی در شرایط پیچیده و دشوار یا یکنواخت و کسالت‌آور را دارند (محمدی‌درویش‌بقال، حاتمی، اسدزاده و احدی، ۱۳۹۲). در واقع خوانندگان خوب، راهبردهای یادگیری مختلف را قبل از، در طول و بعد از خواندن به کار می‌گیرند. آن‌ها در ابتدا موضوع اصلی متن را با استفاده از عنوان متن و یا اطلاعات دیگر، مشخص می‌کنند، بین کلمات و جملات ارتباط برقرار می‌کنند و حتی ارزش متن خوانده شده را ارزیابی می‌کنند. در صورتی که دانش‌آموزان دارای مشکلات خواندن به دلیل اینکه قادر به استفاده از راهبردها نیستند، در نتیجه انگیزش خواندن آن‌ها پایین است.

1 Ramdass & Zimmerman

2 Royanto

3 Kahraman & Sungur

4 Bagci & Unveren

5 Park

همچنین نتایج نشان داد که نگرش والدین به خواندن اثر مستقیم و معناداری بر انگیزش خواندن دارد نتایج این یافته‌ها با پژوهش هانگ، لی و ینگ^۱ (۲۰۲۰)، مانسینی و مانفردینی و پاسکوا^۲ (۲۰۱۷)؛ پیفاست، اسپیفر و آرتلت (۲۰۱۶)؛ کلادا و ویگفیلد (۲۰۱۲)؛ پاسیونی، بکر و فرویلند^۳ (۲۰۱۹) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت، والدین نقش اساسی در خواندن و یادگیری مادام‌العمر کودکان دارند. سطح آموزشی و شغلی والدین، نگرش خواندن آنها، موارد مطالعه‌ای که آنها در خانه تهیه می‌کنند و دخالت آنها در فعالیت‌های خواندن فرزندان و خودشان، عواملی هستند که به طور بالقوه با انگیزش خواندن و موفقیت فرزندان‌شان مرتبط است (هانگ، لی و ینگ، ۲۰۲۰). والدین به عنوان الگو، نگرش، عادت‌ها و رفتارهای خواندن‌شان احتمالاً در واکنش فرزندان‌شان به خواندن تأثیر می‌گذارد (بندورا^۴، ۲۰۱۷)؛ مانسینی و مانفردینی و پاسکوا، (۲۰۱۷). کاملاً مشخص است والدینی که خواننده‌های مشتاق و دارای نگرش مثبتی نسبت به مطالعه هستند، احتمالاً فعالیت‌های مختلف خواندن را انجام می‌دهند که باعث افزایش انگیزش و مهارت خواندن کودکان می‌شود (هانگ، لی و ینگ، ۲۰۲۰). همچنین طبق تئوری بندورا، می‌توان بیان کرد هنگامی که کودکان متوجه نگرش به خواندن والدین‌شان می‌شوند و این نگرش را مشاهده می‌کنند، آن‌ها نیز تمایل به پرورش نگرش‌های مشابه با والدین خود دارند، که اگر این نگرش مثبت باشد، آنها را به خواندن در خانه و مدرسه تحریک می‌کند (مانسینی و همکاران، ۲۰۱۷). در واقع والدینی که نگرش مثبتی نسبت به خواندن نشان می‌دهند دارای فرزندانانی هستند که به طور متوسط دارای چنین نگرش و انگیزش خواندن مثبتی هستند، زیرا والدینی که نگرش مثبت قوی‌تری نسبت به خواندن دارند تمایل بیشتری دارند تا بسیاری از کتابها و سایر مواد خواندن را در خانه داشته باشند، در خانه زیاد بخوانند، الگوی خوب عادات و رفتارهای خواندن باشند، و از طریق فعالیت‌های مختلف خواندن با کودکان‌شان تعامل داشته باشند، و تمام این موارد از اهمیت بالایی در رشد خواندن فرزندان‌شان برخوردار هستند (کلادا و ویگفیلد، ۲۰۱۲)؛ پاسیونی، بکر و فرویلند، (۲۰۱۹). هنگامی که والدین ترجیحات، ارزش‌ها و اعتقادات خود را نسبت به خواندن در مقابل فرزندان خود به عنوان الگو نشان می‌دهند، احتمالاً فرزندان نیز چنین رفتارهایی را که مشاهده می‌کنند، تقلید کنند و انجام دهند (مرگا و مترونی^۵، ۲۰۱۸).

یکی دیگر از یافته‌های به دست آمده در پژوهش حاضر معنی‌دار بودن رابطه مستقیم میان نگرش والدین به خواندن و نگرش به خواندن است که با یافته‌های چیاچوی^۶ (۲۰۰۵)، اسولاندر و تاب^۷ (۲۰۰۶) و چگینی، مقدم‌زاده و چگینی (۱۳۹۳) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت محیط خانه پایه و اساسی برای سواد خواندن و نوشتن فراهم می‌کند، و نقش مهمی در رشد نگرش مثبت کودکان، خودپنداره و مهارت‌های خواندن دارد. اهمیت محیط سواد خانه در توسعه مهارت‌های زبان و سواد به این دلیل است که محیط خانه فرصت‌هایی برای آشنایی با مواد سواد، مشاهده فعالیت‌های سواد دیگران، مکاشفه مستقلانه رفتارهای سواد، درگیری در فعالیت‌های خواندن و نوشتن مشترک با دیگران و سود بردن از راهبردهای آموزشی که اعضای خانواده هنگام درگیری در تکالیف سواد مشترک استفاده می‌کنند، فراهم می‌سازد. والدین از طریق فعالیت‌های سواد خواندن در خانه، نگرش‌ها و عوامل انگیزشی خواندن‌شان می‌توانند مهم‌ترین منبع اطلاعاتی در سال‌های اول زندگی کودک باشند و همچنین علائق، اعتقادات و ارزش‌های والدین مبنایی برای نگرش و ادراکات کودکان در سال‌های بعد زندگی‌شان است (مانسینی و همکاران، ۲۰۱۷). نگرش دانش‌آموزان به خواندن، از احساسات و عواطف دانش‌آموزان متأثر است، بنابراین الگوگیری کودکان از والدین، خانواده، فرزندان و دیگران مهم، باعث ایجاد دیدگاه مثبت یا منفی نسبت به خواندن می‌شود (پاسیونی، بکر و فرویلند، ۲۰۱۹). با توجه به مطالب گفته شده انتظار می‌رود که والدین با فراهم کردن شرایط مناسب برای رشد سواد خواندن در فرزندان خود و همچنین با داشتن نگرش مثبت نسبت به خواندن می‌توانند نگرش مثبت نسبت به خواندن را در فرزندان خود ایجاد کنند. از دیگر نتایج به دست آمده در این پژوهش معنی‌دار بودن اثر مستقیم راهبردهای شناختی و راهبردهای فراشناختی خواندن بر نگرش به خواندن بود. این نتایج با یافته‌های نعمتی و اسداللهی (۱۳۹۸)؛ موسی و بدری (۱۳۹۳) و نینگودونینگ^۸ (۲۰۱۰) همسو است. در توضیح این یافته می‌توان اینگونه گفت که زمانی که فرد نسبت به راهبردهای شناختی و فراشناختی خواندن آگاهی دارد و از آنها استفاده می‌کند، این امکان را به او می‌دهد تا نسبت به فعالیت‌های تحصیلی خود نظارت و کنترل داشته باشد و با گرفتن نتایج مثبت از

1 Huang, Lee & Yeung

2 Mancini, Monfardini & Pasqua

3 Puccioni, Baker & Froiland

4 Bandura

5 Merga & Mat Roni

6 Chia-Chui

7 Swalander & Taube

8 Ningbo Donging

عملکرد خود در نتیجه نگرش او نسبت به خواندن افزایش پیدا می‌کند. میزان موفقیت بیشتر فرد در مهارت‌هایی مانند خواندن، درک مطلب منوط به این است که فرد راهبردهای شناختی و فراشناختی را در سطحی گسترده و مناسب به کارگیرد. ایگن و کاوچک^۱ (۲۰۰۱) معتقدند یادگیرندگانی که نسبت به روش‌های مطالعه و یادگیری خود آگاهی دارند و آگاهانه تمرین‌هایی را برای بهبود روند یادگیری خود به کار می‌گیرند، از یادگیرندگانی که نسبت به این راهبردها و کاربرد آنها آگاهی کمتری دارند، بیشتر یاد می‌گیرند، بنابراین نگرش آنها نسبت به خواندن نیز بهبود پیدا می‌کند و دید بهتری نسبت به خواندن دارند. نتایج تحقیقات مختلف نشان داده است که راهبردهای شناختی و فراشناختی خواندن و استفاده آنها باعث بهبود خواندن و نوشتن افراد به ویژه دانش‌آموزان دارای اختلال‌های یادگیری می‌شود (نعمتی و اسداللهی، ۱۳۹۸)؛ اگر چه مهارت دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری در استفاده از این راهبردها کمتر از افراد عادی است، اما می‌توان با کمک به آنها در مورد استفاده از این راهبردها روند یادگیری خواندن و نوشتن آنها را تسریع کرد و در نتیجه نگرش آنها نسبت به خواندن نیز افزایش پیدا می‌کند.

با نگاهی به نتایج بوت‌استرپ می‌توان دریافت که نگرش نسبت به خواندن توانسته است نقش واسطه‌ای بین راهبردهای شناختی، راهبردهای فراشناختی خواندن، نگرش والدین به خواندن با انگیزش خواندن ایفا کند؛ این نتایج با یافته‌های رویانتو (۲۰۱۲)، جوانمرد، هوشمندجا و احمدزاده (۲۰۱۲)، هانگ، لی و ینگ (۲۰۲۰)، مانسینی و مانفردینی و پاسکوا (۲۰۱۷)؛ پیفاست، اسپیر و آرتلت (۲۰۱۶)، چگینی، مقدم‌زاده و چگینی (۱۳۹۳)، نعمتی و اسداللهی (۱۳۹۸)؛ موسی و بدری (۱۳۹۳) و نینگودونینگ (۲۰۱۰) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت از شایع‌ترین مشکلات دانش‌آموزان نارساخوان عدم بهره‌مندی از راهبردهای فراشناختی است. امروزه اهمیت فراشناخت در یادگیری‌های سطح بالا و حل مسأله پذیرفته شده است (توماس، ۲۰۰۴). از سوی دیگر پژوهشگران دریافته‌اند اگر سطح فراشناخت دانش‌آموزان بهبود یابد، عملکرد یادگیری آنها هم بهبود خواهد یافت (بانرت، هیلدبراند و منگلکامپ، ۱۹۸۸) معتقد است دانش‌آموزان ضعیف نسبت به استفاده از راهبردهای یادگیری و یادآوری بی‌توجه هستند، در فعالیت‌های فراشناختی درگیر نمی‌شوند و حتی احساس نیاز به درگیری در این زمینه نمی‌کنند. بنابراین زمانی که یادگیرنده نسبت استفاده از راهبردهای راهبردهای فراشناختی خواندن آگاهی داشته باشد و از آن استفاده کند، موجب تسریع در روند یادگیری او در مهارت‌های خواندن و نوشتن می‌شود، در نتیجه نگرش او نسبت به خواندن افزایش پیدا می‌کند. از طرف دیگر نگرشی که دانش‌آموزان نسبت به موضوعات تحصیلی دارند، عامل مهمی در یادگیری و پیشرفت تحصیلی آنها است. بر اساس یافته‌های پژوهشگران می‌توان گفت که از مهم‌ترین مؤلفه‌ها در برنامه درسی خواندن، نگرش به خواندن است و اگر فرد نگرش مثبت به خواندن داشته باشد منجر به درگیری مستمر در خواندن می‌شود (چیچاوی ۲۰۰۵). همچنین وقتی فرد در هنگام مطالعه احساس خوشایندی داشته باشد، باعث ایجاد نگرش مثبت نسبت به خواندن در او می‌شود که این نگرش مثبت سبب ایجاد انگیزه در یادگیرندگان می‌شود (نامداری‌پژمان و همکاران، ۱۳۹۰) پر واضح است که با توجه به مطالب مطرح شده، انگیزش خواندن افزایش پیدا کند. از سوی دیگر محققان دلایل مختلفی برای نارساخوانی مطرح کردند. رید^۴ (۲۰۰۹) معتقد است افراد نارساخوان در مهارت‌های حرکتی، مهارت‌های شناختی و فراشناختی دارای اختلال هستند. پنینگتون^۵ (۲۰۰۹) معتقد است دانش‌آموزان دارای ناتوانی‌های یادگیری در مقایسه با دانش‌آموزان عادی در مهارت‌های شناختی و فراشناختی به طور چشمگیری مشکلات بیشتری دارند. شواهدی وجود دارد که نشان می‌دهد که آموزش راهبردهای خودتنظیمی باعث بهبود خواندن و نوشتن، رفتارهای راهبردی، مهارت‌های خودنظم‌دهی، و انگیزش افراد به ویژه دانش‌آموزان مبتلا به ناتوانی‌های یادگیری می‌شود، البته لازم به ذکر است که با اینکه مهارت‌های دانش‌آموزان دارای ناتوانی یادگیری کمتر از دانش‌آموزان عادی است، اما با آموزش می‌توان این مهارت را در آنها افزایش داد و به این صورت به تسریع یادگیری آنها کمک کرد (ملترز، ۲۰۰۴). بنابراین با توجه به نتایج تحقیقات مختلف می‌توان انتظار داشت، اگر یادگیرنده با کاربرد راهبردهای شناختی آشنایی داشته باشد و از این راهبردها استفاده کند، میزان موفقیت او در خواندن افزایش پیدا می‌کند و در پی آن نگرش او نسبت به خواندن بالاتر می‌رود. از سوی دیگر وقتی یادگیرنده نگرش مثبت نسبت به خواندن پیدا کند، به دلیل احساس لذتی که از خواندن می‌برد، در نتیجه بیشتر درگیر فرایند خواندن می‌شود و در پی آن انگیزش خواندن او افزایش پیدا می‌کند

1 Eggen & Kauchak

2 Thomas

3 Bannert, Hildebrand & Mengelkamp

4 Reid

5 Pennington

6 Meltzer

نقش واسطه ای نگرش به خواندن در رابطه راهبردهای شناختی، راهبردهای فراشناختی خواندن، نگرش به خواندن والدین با انگیزش خواندن دانش آموزان دارای مشکلات خواندن
The mediating role of attitudes to reading in relation to cognitive strategies, metacognitive reading strategies, parents' ...

(مک کنا و کی، ۱۹۹۰). همچنین کارهایی که والدین انجام می دهند از قبیل فراهم کردن مواد خواندنی و باورهای آن‌ها نسبت به خواندن، منجر به ایجاد نگرش مثبت به خواندن در کودکان می شود (چیو و کو، ۲۰۰۵). بر اساس تئوری سرمایه فرهنگی، سرمایه فرهنگی ویژگی است که خانواده‌های طبقه متوسط و بالا به فرزندان خود انتقال می دهند، زیرا در این خانواده‌ها، کودکان در محیطی رشد می کنند که فرهنگ روشنفکری دارای ارزش است و کودکان هنگام ورود به مدرسه دارای سرمایه فرهنگی قابل ملاحظه‌ای هستند، همچنین بیان شده است که زمینه‌های خانوادگی نقش تعیین کننده‌ای در الگوهای پیشرفت دانش آموزان دارند. زیرا خانواده منبع اصلی سرمایه فرهنگی و اجتماعی برای کودکان است (کائو، ۲۰۰۸). همچنین نتایج مطالعات نشان داده است که عوامل والدینی شامل مواد خواندن برای کودکان در خانه، رفتارهای خواندن والدین، فراوانی خواندن برای کودکان و باورهای والدین است که تمام این عوامل به ایجاد نگرش مثبت تر به خواندن در کودکان کمک می کنند (چیائو و کو، ۲۰۰۵). از سوی دیگر تحقیقات نشان داده اند که زمانی که والدین و فرزندان با هم کتاب می خوانند، ارزشی که والدین برای سواد قائل هستند، کیفیت محیط خانواده، محیط سواد خانه، به طور معناداری بر گسترش نگرش مثبت کودکان به خواندن تأثیر دارد (احمدی ده‌قطب‌الدینی و احدی، ۱۳۹۱).

در نهایت با توجه به پیامدهای نتایج پژوهش حاضر می توان نتیجه گرفت که با آموزش راهبردهای شناختی به دانش آموزان می توان انگیزش خواندن آنها را افزایش داد. همچنین والدین به عنوان یک عامل مهم در تغییر نگرش فرزندان خود می باشند و نقش بسزایی را در افزایش انگیزش فرزندان خود ایفا می کنند. در این مطالعه مهم ترین محدودیت آن این است که چون این پژوهش در مقطع ابتدایی انجام شد، نتایج این پژوهش را نمی توان به دانش آموزان مقاطع بالاتر تحصیلی تعمیم داد بنابراین نیاز است پژوهش های دیگر با دانش آموزان مقاطع راهنمایی و متوسطه انجام بگیرد و همچنین در این پژوهش از روش نمونه گیری هدفمند استفاده شده و علاوه بر آن متغیرهایی همچون حمایت های محیطی بررسی نشد در نتیجه پیشنهاد می شود در پژوهش های آتی از روش های نمونه گیری تصادفی استفاده شده و همچنین نقش این متغیر نیز بررسی شود.

منابع

- اصغری نکاح، س. م؛ سعیدی رضوانی، م؛ آزادفر، ن و باغ‌گلی، ح. (۱۳۸۸). "نگرش به خواندن دانش آموزان دوره ابتدایی: بررسی تفاوت حسب جنسیت، طبقه بندی اقتصادی، اجتماعی و پایه تحصیلی". همایش ملی کتابخانه‌های آموزشی پویاسازی نظام آموزشی و مشارکت در فرایند یاددهی-یادگیری.
- برزگر بفر روی، ک؛ برزگر بفر روی، م و ملایی بهرامی، ی. (۱۳۹۳). نقش جهت گیری هدف و راهبردهای فراشناختی خواندن در پیش بینی انگیزش تحصیلی دانشجویان پسر دانشگاه فرهنگیان یزد، *فصلنامه پژوهش در یادگیری آموزشگاهی*، ۲ (۵).
- ترابی، ز؛ استکی، م؛ کوچک انتظار، رو شریفی، ن. (۱۳۹۶). اثربخشی روش تربیت مخچه به همراه ویرایش بر مهارت های خواندن و حساسیت شنیداری دانش آموزان با مشکلات خواندن، *مجله مطالعات ناتوانی*، ۸ (۴۱)، ۹-۱.
- جوادی، و؛ خامسان، ا و راستگومقدم، م. (۱۳۹۵). نقش واسطه‌ای خودتنظیمی در رابطه بین سبک‌های تفکر و اضطراب امتحان دانشجویان دانشگاه بیرجند، *فصلنامه روانشناسی شناختی*، ۴ (۴).
- چگینی، م؛ مقدم زاده، ع و چگینی، ن. (۱۳۹۳). نقش نگرش والدین به خواندن در پیش بینی نگرش خواندن، خودپنداره و ادراک خواندن دانش آموزان پایه چهارم و پنجم ابتدایی. *فصلنامه اندازگیزی تربیتی*، ۶ (۱۹)، ۵۲-۲۵.
- حسن زاده بارانی کرد، س. (۱۳۹۶). نقش فعالیت های حمایتی والدین بر عملکرد سواد خواندن دانش آموزان: آزمون برابری مدل ها بر حسب جنسیت، دو *فصلنامه مطالعات برنامه ریزی آموزشی*، ۶ (۱۱)، ۱۰۵-۱۳۲.
- حسین خانزاده، ع. (۱۳۹۳). روانشناسی و آموزش کودکان و نوجوانان با نیازهای ویژه. تهران، *آوای نور*.
- رضایی، م؛ کیامنش، ع و نقش، ز. (۱۳۹۲). بررسی سهم متغیرهای سطح دانش آموز و مدرسه بر عملکرد خواندن دانش آموزان بر اساس داده های پرلز ۲۰۰۶. *فصلنامه تعلیم و تربیت*، ۱۲۰، ۱۲۳-۱۴۰.
- رقیب دوست، ش و اصغریورماسوله، م. (۱۳۹۰). "رابطه انگیزش خواندن و دانش پیشین با درک خواندن زبان آموزان غیرفارسی زبان"، *زبان پژوهی دانشگاه الزهرا (س)*، ۱ (۱)، ۷۳-۵۲.
- صادقی، ف؛ فتحی آذر، ا؛ میرنسب، م. م و واحدی، ش. (۱۳۹۷). اثربخشی تلفیقی راهبردهای خودنظارتی و سکوسازی فراشناختی بر درک مطلب و انگیزش خواندن دانش آموزان پایه چهارم ابتدایی. *نشریه راهبردهای آموزش در علوم پزشکی*، ۱۱ (۵)، ۹۱-۱۰۰.

- عرفانی، ن. (۱۳۹۶). نقش واسطه‌ای انگیزش یادگیری در پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی بر اساس راهبردهای شناختی و فراشناختی دانش‌آموزان. *مطالعات روان‌شناسی تربیتی*، ۲۶، ۱۶۷-۱۹۸.
- محمدی‌درویش‌بقال، ن؛ حاتمی، ح؛ اسدزاده، ح و احدی، ح. (۱۳۹۲). بررسی تأثیر آموزش راهبردهای خودتنظیمی (شناختی و فراشناختی) بر باورهای انگیزشی (انگیزش تحصیلی، خودکارآمدی، اضطراب آزمون) دانش‌آموزان دبیرستان. *فصلنامه روان‌شناسی تربیتی*، ۲۷ (۹)، ۵۰-۶۶.
- مصرآبادی، ج. (۱۳۹۵). کاربرد آمار استنباطی در علوم رفتاری. *انتشارات دانشگاه شهیدمدنی آذربایجان*، تبریز.
- نامداری‌پژمان، م؛ کیامنش، ع و کریمی، ع. (۱۳۸۹). نقش متغیرهای نگرش، خودپنداره و فعالیت‌های اولیه‌ی سوادآموزی در پیش‌بینی سواد خواندن دانش‌آموزان ایرانی بر اساس مقیاس پیرلز ۲۰۰۶. *علوم تربیتی دانشگاه شهید چمران اهواز*، ۶ (۲)، ۱۵۴-۱۳۱.
- نعمتی، ش و اسداللهی، م. (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش راهبردهای خودتنظیمی بر نگرش نسبت به مدرسه در دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری ویژه. *مجله ناتوانی‌های یادگیری*، ۸ (۳)، ۲۵-۷.
- یحیی‌زاده، آ و حسین‌خانزاده، ع. (۱۳۹۴). اثربخشی داستان‌خوانی بر افزایش انگیزش خواندن دانش‌آموزان با نارساخوانی، *فصلنامه روان‌شناسی افراد استثنایی*، ۵ (۲)، ۴۰-۵۴.
- یوسفوند، م و علوی، ز. (۱۳۹۷). اثربخشی آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی (CMST) بر خودکارآمدی خلاق و اشتیاق تحصیلی در دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه، *آموزش و ارزشیابی*، ۱۱ (۴۲)، ۱۴۳-۱۵۹.
- Bagci, H., & Unveren, D. (2020). Investigation the relationship between metacognitive awareness of reading strategies and self-efficacy perception in reading comprehension in mother-tongue: Sample of 8th graders. *International Journal of Educational Methodology*, 6(1), 83-98. <https://doi.org/10.12973/ijem.6.1.83>
- Bandura, A. (2017). Analysis of modelling processes. In A. Bandura (Ed.). *Psychological modelling: Conflicting theories* (pp. 1-63). New Jersey: Transaction Publishers.
- Barber AT, Klauda SL. How Reading Motivation and Engagement Enable Reading Achievement: Policy Implications. *Policy Insights from the Behavioral and Brain Sciences*. 2020;7(1):27-34. doi:[10.1177/2372732219893385](https://doi.org/10.1177/2372732219893385)
- Chou, C. P., & Bentler, P. M. (1995). Estimates and tests in structural equation modeling.
- Chia-Chui, C (2005). Relations between parental factors and children's reading behaviors and attitudes: Results from PIRLS 2006 field test in Taiwan. The Second IEA International Research Conference: Washington University, PP. 249-259.
- Choi. J. Chung. K. (2011). Effectiveness of a College-level self- management course on successful behavior change. *Journal Behavioral modification* .(36). 18 -36.
- EGGEN, P. & KAUCHAK, D.(2001). *Educational psychology windows on classrooms. 5th ed.* New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Flavell, j. (1979). Metacognition and cognitive monitoring: A new area of cognitive developmental inquiry. *American psychologist*, 34(10): 906-911.
- Girli, Alev; Öztürk, Halil. (2017). Metacognitive Reading Strategies in Learning Disability: Relations between Usage Level, Academic Self-Efficacy and Self-Concept *International Electronic Journal of Elementary Education*, v10 n1 p93-102.
- Griffin, R., MacKewn, A., Moser, E., & VanVuren, K. W. (2013). Learning Skills And motivation: Correlates to superior academic performance. *Business Education and Accreditation*, 5(1): 53 -65.
- Guthrie JT, Wigfield A, Klauda SL. (2012). Adolescents' engagement in academic literacy. USA: University of Maryland, College Park.
- Hong-Nam, K. & Page, L. (2014). ELL high school students' metacognitive awareness of reading strategy use and reading proficiency. *Teaching English as a Second or Foreign Language: The Electronic Journal for English as a Second Language*, 18(1).
- Huang, J., Lee, C.-K. J., & Yeung, S. S.-S. (2020). Predicting reading motivation and achievement: The role of family and classroom environments in Greater China. *International Journal of Educational Research*, 103.
- Javanmard, A., Hoshmandja, M. & Ahmadvadeh, L. (2012). Investigating the relationship between self-efficacy, cognitive and metacognitive strategies, and academic self-handicapping with academic achievement in male High school students in the Tribes of Fars Province, *Journal of Life Science and Biomedicine*, 3(1): 27-34.
- Jaeger, R., Chheang, L. & Ares, G. (2022). Text highlighting as a new way of measuring consumers' attitudes: A case study on vertical farming, *Food Quality and Preference*, 95, 104356.
- Kahraman, N. & Sungur, S. (2011). The contribution of motivation beliefs to students, metacognitive strategy use, *Journal of Education and Science*, 36(160): 3-10.
- Loehlin, J. C. (2004) *Latent variable models: An introduction to factor, path, and structural analysis (4th Ed.)* Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Magogwe, J. M. (2013). Metacognitive awareness of reading strategies of University of Botswana English as a second language students of different academic reading proficiencies. *Reading and Writing*, 4(1), 1-8.
- Mancini, A. L., Monfardini, C., & Pasqua, S. (2017). Is a good example the best sermon? Children's imitation of parental reading. *Review of Economics of the Household*,
- Mokhtari, k. & Reichrd, C. A. (2002). Assessing students, Metacognitive Awareness of reading Strategies. *Journal of Educational Psychology*, 94 (2): 249-259.
- Park, Jeongyeon. (2015). Insights into Korean EFL students' reading motivation, proficiency, and strategy use. *English Teaching*, 70(1), 57-74.

نقش واسطه‌ای نگرش به خواندن در رابطه راهبردهای شناختی، راهبردهای فراشناختی خواندن، نگرش به خواندن والدین با انگیزش خواندن دانش‌آموزان دارای مشکلات خواندن
 The mediating role of attitudes to reading in relation to cognitive strategies, metacognitive reading strategies, parents' ...

- Pfost, M., Schiefer, I. M., & Artelt, C. (2016). Intergenerational continuity in attitudes toward reading and reading behavior. *Learning and Individual Differences*, 51, 51, 179–188. doi:10.1016/j.lindif.2016.09.002.
- Pintrich, P.R., & De Groot, E.V. (1990). Motivational and self - regulated learning components of classroom academic performance. *Journal of Educational Psychology*, 82, 33-40.
- Puccioni, J., Baker, E. R., & Froiland, J. M. (2019). Academic socialization and the transition to kindergarten: Parental beliefs about school readiness and involvement. *Infant and Child Development*. doi:10.1002/icd.2154
- Ramdass, d., & Zimmerman, B.L. (2008). Effects of self-correction strategy training on middle school students self efficacy, self-evaluation and mathematics division learning. *journal of advanced academics*, 20(1), 18-41.
- Royanto, L. R. (2012). The effect of an Intervention Program Based on Scaffolding to Improve Metacognitive Strategies in Reading: A Study of Year 3 Elementary School Students in Jakarta. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 69, 1601-1609.
- Stevens, J. (2009). *Applied multivariate statistics for the social sciences* (5 th ed). USA: Routledge
- Swalander, L. & Taube, K. (2009). Influences of family based prerequisites, reading attitude, and self-regulation on reading ability, 32, 206-230.
- Yuksel, I., & Yuksel, I. (2012). Metacognitive awareness of academic reading strategies. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 31, 894-898.
- Zhang, L., & Seepho, S. (2013). Metacognitive strategy use and academic reading achievement: insights from a Chinese context. *Electronic Journal of Foreign Language Teaching*, 10(1), 54-69.